

VIVISECTIEN.

De Haagsche Vereeniging tot bescherming der dieren heeft tot den minister van binnelandsche zaken een adres gericht, waarin verzocht wordt professoren en veeartsen uittenoodigen de onderzoekingen op levende dieren tot de volstrekt noodzakelijke gevallen te beperken en gebruik te maken van de voorhanden middelen, om de kunstbewerking zooveel mogelijk te verzachten.

Misschien hebben sommige onzer lezers en vooral onzer lezeressen dit verzoek met instemming vernomen, terwijl daarentegen anderen er de schouders over hebben opgehaald.

Wat mij betreft, dit verzoek heeft mij leed gedaan. Niet omdat er daarom eene enkele vivisectie minder zal gedaan worden en zoo de wetenschap daaronder lijden zal, maar om de Vereeniging zelve en het doel dat zij voorstaat. Door aldus te handelen, loopt zij groot gevaar de achting en de sympathie dergenen te verbeuren, die, al juichen zij dit doel, in gezonden zin opgevat, ook toe; zich bij het streven om het te bereiken meer door hun verstand dan door hun gevoel laten leiden.

Slechts in twee opzichten kan de Vereeniging eenen nuttigen invloed uitoefenen. Vooreerst kan zij trachten deels door zedelijke middelen, deels door het uitlokken van wettelijke maatregelen, het mishandelen van dieren tegen te gaan. Onder mishandelen versta men echter niet in het algemeen het op de eene of andere wijze leed doen aan dieren,

want dit zoude tot de schromelijkste overdrijving leiden. Eene werkelijke mishandeling veronderstelt altijd een boos opzet, de lust om aan een ander wezen kwaad te berokkenen. Elke handeling die uit boosaardigheid voortspruit, uit zucht om zich te wreken of eenvoudig om den euvelmoed te koelen aan een onschuldig dier dat zich niet verdedigen kan, moet natuurlijk streng worden afgekeurd, en eene Vereeniging, die de dieren daartegen tracht te beschermen, verdient de ondersteuning van alle weldenkenden.

In de tweede plaats kan zulk eene Vereeniging nuttig werken door het volk in te lichten omtrent de wenschelijkheid van het behoud van zulke dieren, die op eenigerhande wijze voor den mensch zelven nuttig zijn. Door de vervolging van vele dieren, welke zich met voor den tuin- en landbouw schadelijke, inzonderheid insekten, voeden, berokkent zich de mensch eene onberekenbare schade. Eene Vereeniging, die mollen, egels, insekten-etende vogels enz. in hare bescherming neemt, verdient derhalve den dank van het algemeen, want de algemeene welvaart zal bevorderd worden naar mate een grooter aantal dezer nuttige bondgenooten van den landbouwer in het leven gespaard blijft, terwijl zij thans deels uit onkunde, deels uit schandelijke baldadigheid, aan allerlei vervolgingen bloot staan.¹

Zoodra de Vereeniging het terrein verlaat, dat door de beide genoemde gevallen is afgebakend, om zich te begeven in den kronkelenden doolhof waar de sentimentaliteit tot gids wordt, zullen alle hare pogingen onvruchtbaar blijven. De sentimentaliteit is uit haren aard partijdig. Mijnheer X. houdt veel van paarden en honden, maar vindt katten hatelijke dieren, die men alleen daarom moet dulden, omdat zij ratten en muizen vangen. Maar die ratten en muizen, mijn waarde heer! zijn zij ook geen wezens die recht op uwe bescherming hebben? Mevrouw Y. is bang voor paarden en honden, maar is zeer ingenomen met haar poes, tot op het oogenblik dat deze het sijsje, dat toevallig aan de kooi ontsnapt was, tot haar prooi maakt. Nu is natuurlijk poes in het oog harer meesteres een monster van wreedheid geworden ,

¹ Het is mij aangenaam bij deze gelegenheid te mogen wijzen op het kleine maar nuttige geschrift van Mevrouw M. J. VAN MANEN-THESINGH, over dit onderwerp, getiteld: *Het eenige middel om bevrijd te worden van eene drukkende belasting*, 's Gravenhage 1873. Ik wensch het in handen van alle onderwijzers, vooral van die der scholen van lager onderwijs.

waarvoor deze geene gehechtheid meer kan gevoelen. Hare verstandiger vriendin, Mevrouw Z., betoogt echter dat de kat het niet helpen kan, dat deze slechts haar instinkt heeft gevolgd, door jacht op een door de kamer vliegender vogel te maken, en dat het eigenlijk de schuld harer vriendin zelve is, die een vogel in een kooi hield. Vogels, die lieve dieren, behooren in de vrije lucht te huis; alleen daar kunnen zij zich in het genot des levens verheugen. Schande vooral is het dat men nachtegalen en andere insekten-etende vogels in kooien opsluit, want indien men hen liet vliegen, dan zouden zij niet alleen voor zich zelve veel gelukkiger zijn, maar bovendien zich nuttig maken jegens den mensch door het verslinden van vele rupsen, die groenten en vruchten vernielen, alsmede van die afschuwelijke spinnen, die men niet kan aanzien zonder eene rilling te gevoelen.

Eilieve, geachte Mevrouw! zoudt gij meenen, dat die rupsen en spinnen niet ook, even als andere dieren, gevoel hebben, dat zij lijden kunnen, en zoudt gij niet denken dat zij daarom evenzeer als de vogels aanspraak hebben op uwe bescherming? Na een oogenblik nadenkens, zegt uw goede hart misschien "ja", terwijl uw verstand en eene zekere antipathie, die gij toch niet geheel overwinnen kunt, u "neen" toefluisteren. Het is altijd een lastig ding, wanneer hart en verstand in tweestrijd zijn, en van sympathien en antipathien laat zich meestal in het geheel geen rekenschap geven. Laat men zich daardoor leiden, dan raakt men het spoor geheel en al bijster.

Er is dan ook maar één weg, die uit dezen doolhof voert, namelijk deze: dat men alle dieren gelijkelijk beschermt, dat men dit doet uit beginsel, omdat zij allen schepselen Gods zijn, vatbaar voor vreugd en voor lijden, en omdat wij menschen het recht niet hebben om hun leed te doen of op eenigerhande wijze te berokkenen.

De Fakirs in Indië geven het voorbeeld. Wanneer zij gaan, houden zij een langen stok met een zachten, platten bezem voor zich uit, die over den grond schuift en de kleine dieren verwijdert, welke zij anders gevaar zouden loopen te vertrappen. Zij hebben hospitalen voor zieke apen, ja, — mijne lezeressen mogen mij den onfatsoenlijken naam vergeven, — zelfs, naar men zegt, verblijven voor vlooien, aan welke zij hun eigen bloed ten beste geven.

Die Fakirs hebben op hun standpunt volkomen gelijk, want zij gelooven aan de zielsverhuizing, en het zoude kunnen gebeuren dat zij, een dier doodende of kwetsende, den tijdelijken bezitter van de ziel

van een hunner voorvaderen troffen. Gelijk van zelf spreekt, gebruiken zij ook alleen plantenvoedsel; zij zijn vegetariërs, en waren dit reeds eeuwen lang voor dat sommigen in Europa op het denkbeeld kwamen om ook zich het eten van alle vleesch te ontzeggen en alleen van produkten van het plantenrijk te leven.

Nu willen wij hier niet onderzoeken, in hoever dit uit een hygienisch oogpunt te rechtvaardigen is, want dit zoude ons te ver leiden. Ook acht ik dit minder noodig, daar ik meen wel te mogen aannemen, dat er onder de leden der Vereeniging tot bescherming der dieren niet vele vegetariërs zijn. De meesten zullen er wel geen gewetensbezwaar in vinden, niet alleen het vleesch van geslacht rundvee, visch, wild en gevogelte te nuttigen, maar ook zich bij voorkomende gelegenheden eene kreeften-salade laten smaken, zonder te denken aan de pijn, welke die dieren moeten geleden hebben terwijl zij levend gekookt werden, of, wanneer zij een oester levend door de keel laten glijden, aan de onaangename gewaarwording welke dit dier daarbij ondervinden moet, of, wanneer zij *paté de foie gras* gebruiken, aan de marteling der arme ganzen, die, naar men zegt, in eene nauwe kooi opgesloten, op opzettelijk verhitte ijzeren platen trippelen, om een vette lever te krijgen.

Evenmin geloof ik dat een der dames-leden er eenig bezwaar in vindt in zijde gekleed te gaan, in weerwil dat elke zijden japon den smartelijken dood van verscheidene duizenden van onschuldige dieren heeft gekost, noch zich eene nette taille door balcinen te verschaffen, ofschoon het dier, waarvan deze afkomstig zijn, een allerpijnlijkst lijden heeft moeten ondergaan, alvorens het eindelijk uitgeput den laatsten adem uitblies.

Het kan zijn, dat die heeren en dames hier tegenwerpen, dat zij het niet zijn die zich schuldig maken aan die wreedheden, dat zij de kreeften niet koken, maar deze, eenmaal gekookt zijnde, eenvoudig eten, — dat zij den harpoen niet in den walvisch werpen, — dat zij de ganzen niet op zoo wreeddaardige wijze mesten, enz. Maar eilieve, indien er geen liefhebbers of liefhebsters van die lekkernijen waren, indien de dames goed konden vinden alleen in katoen of linnen gekleed te gaan, geen zijde, geen bont meer te dragen, dan zouden tallooze dieren voor eenen smartelijken dood bewaard blijven, omdat hunne produkten geen aftrek zouden vinden. Moet ik hier herinneren aan een algemeen bekend spreekwoord?

Indien nu eens iemand op grond van een en ander aan een lid der Vereeniging verweet dat hij of zij, door zoo te handelen, zich medeplichtig maakt aan een deel van het lijden, hetwelk de mensch aan de dierenwereld berokkent, dan zoude zulk een lid terecht den onbescheiden verwijter te gemoet voeren, dat hij zich bemoeit met iets dat hem volstrekt niet aangaat, dat ieder voor zich moet weten wat hij voor zijn geweten verantwoord kan.

De toepassing is spoedig gemaakt.

Indien het geoorloofd wordt geacht zijnen lichamelijken honger te stillen met het vleesch van dieren, dan voorzeker is het niet minder geoorloofd voor de stilling van den geestelijken honger, d. i. de zucht naar kennis en wetenschap, onderzoekingen op het lichaam van dieren te doen. Zonder vivisectiën kunnen een tal van de gewichtigste vraagstukken niet worden opgelost. De belangrijkste ontdekkingen, die in den loop der laatste halve eeuw gedaan zijn, zijn wij juist daaraan verschuldigd, dat men het leven op het levend lichaam zelve bestudeert en daarbij de natuur tot in hare diepste schuilhoeken vervolgt. Daardoor is de physiologie meer en meer eene exacte wetenschap geworden, waarin zekerheid de vroegere hypothesen, waarmede men zich behielp, vervangen heeft. Dit hier in bijzonderheden aan te toonen is onnoodig voor deskundigen, en voor onkundigen, zonder groote uitvoerigheid, onverstaanbaar. Ook strekt de Vereeniging haar verlangen niet zoo ver uit, dat zij op een geheel nalaten der vivisectiën zoude aandringen; zij wenscht alleen dat⁹ deze zich zullen bepalen tot de volstrekt noodzakelijke en dat daarbij de dieren zooveel mogelijk voor pijn zullen gespaard worden.

Een zeer onschuldige wensch voorzeker, maar die getuigt van allerzonderlingste denkbeelden! Zoude de Vereeniging inderdaad van meening zijn, dat eene vivisectie wel eens met een ander dan een zuiver wetenschappelijk doel wordt ondernomen? En zoude zij langs den gekozen weg eenen blaam willen werpen op de weinige mannen onder ons, die hun leven aan de uitbreiding en bevordering der wetenschap wijden, en die toch wel de eenige bevoegde beoordeelaars van het al of niet noodzakelijke eener vivisectie zullen zijn? Eindelijk, zouden zij het waarlijk noodig achten die mannen op het gemoed te drukken om, bij het doen der kunstbewerking, toch door het aanwenden van gepaste middelen de dieren zooveel mogelijk voor pijn te behoeden? Laat mij dan haar en het overige publiek ten overvloede gerust stellen. Waar

het slechts eenigszins doenlijk is, zal een physioloog, die eene vivisectie verricht, nooit verzuimen het dier hetzij door opium-inspuiting of door chloroform-inademing vooraf ongevoelig te maken. Hij doet dit niet alleen omdat hij even menschelijke gevoelens koestert als andere menschen, maar ook omdat door de geheele onbewegelijkheid van het geen pijn gevoelende dier de kunstbewerking met veel grootere zekerheid kan verricht worden. Er is derhalve van de zijde der Vereeniging geenerlei opwekking noodig om hem daartoe aan te sporen, en elke inroeping van het Staatsgezag in zulke zaken, waarvan alleen de mannen der wetenschap de bevoegde beoordeelaars zijn, is geheel misplaatst.

Ik eindig met den wensch en de verwachting uit te spreken, dat de geest die in de vergadering heeft voorgezeten, waarin het besluit tot bovengenoemd adres genomen is, zal blijken niet op den duur die der meerderheid van de Vereeniging te zijn. De beste bedoelingen worden niet zelden door overdrijving verijdeld, en dit zoude zeker van de hare gelden, wanneer zij op dien weg voortging.

HARTING.
